

NACIONĀLĀ ELEKTRONISKO
PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOME

Rīgā, 2020. gada 16.jūnijā

LĒMUMS Nr.205

*Par administratīvā soda uzlikšanu
administratīvā pārkāpuma lietā Nr. AP/2020/6-7/5*

Izskatot 2020. gada 2.aprīlī uzsākto administratīvā pārkāpuma lietu par iespējamo Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.⁵ panta piektajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa SIA ražošanas komercfirma “Pikal un Partneri”, reģistrācijas numurs 40003279321, (turpmāk arī – SIA “Pikal un Partneri”) darbībā, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk – Padome) šādā sastāvā – Padomes priekšsēdētājs Ivars Āboliņš, Padomes priekšsēdētāja vietniece Aurēlija Ieva Druvieta, Padomes locekļi Patriks Grīva, Ieva Kalderauska un Jānis Eglītis, piedaloties SIA “Pikal un Partneri” pārstāvim,

konstatē:

[1] Padome ir veikusi SIA “Pikal un Partneri” programmas “Radio PIK” (Apraides atļauja Nr.AA-055/1, Darbības pamatnosacījumi Nr.AA-055/1-1) raidījumu pārbaudi par 2020.gada 16.martu un konstatējusi, ka informatīvi analītiskā raidījuma (turpmāk arī – Raidījums), kas izskanēja laika posmā no plkst. 12:08:13 līdz 12:53:50, laikā tā dalībnieki Juris Žuravļovs un Edvīns Puķe izsaka savu viedokli par panikas cēlējiem, okupāciju un Latvijas valsts vadību, kurai viss ir vienalga, pat cilvēku dzīvības (*raidījuma fragmentu tulkojumu no krievu uz latviešu valodu veikusi sertificēta tulkošanas firma SIA “Skrivanek Baltic”*). Konkrēti:

1) Pulksten 12:19:00 E.Puķe saka, ka “[...] vakar Latvijas Radio raidījumā teica, ka nākamnedēļ viņi vairs nestrādāšot, jo, viņi saka, esot vīruss. Bet mēs ļoti labi zinām, ka var nosūtīt failu uz serveri, vai arī “iet” no tālruņa, tāpēc tā ir kārtējā panikas sēšana. Starp citu, atgādināšu, ko II Pasaules kara laikā darīja ar panikas cēlājiem – viņus vienkārši nostādīja pie sienas un nošāva. Un šeit mums būtu kāds, ko nostādīt, godīgi sakot.”;

2) Pulksten 12:29:50 E.Puķe saka, ka “[...] viņi provokatīvi man vaicāja nesen kādā tiešajā ēterā, vai es atzīstu okupāciju (dzirdami smiekli), jā protams, es atzīstu, un ar lielu prieku par to runāju, bet es, tas nav tik svarīgi. Galvenais, ko atzīstu – neatkarību, kas mums tagad ir. Tas ir, šobrīd patiesi no mums nekas vairs nav atkarīgs.” Pulksten 12:30:17 raidījuma dalībnieks J. Žuravļovs saka, ka “Jā, Tev taisnība, es Tev piekrītu, okupējiet mūs vēlreiz. Vai okupācija bija? Jā, bija! Okupējiet mūs, lūdzu, vēlreiz. Vēl, vēl, vēl, un, cik vien var, kā saka, okupējiet vēl vairāk.”

3) Pulksten 12:33:08 J. Žuravļovs saka, ka “šai (Latvijas) vadībai viss ir vienalga (pofig), izņemot nauda, pārējais viss ir vienalga (pofig), lūk, un šīs cilvēku dzīvības.”

[2] 2020.gada 2.aprīlī Padome pieņēma lēmumu Nr. 112, ar kuru uzsāka lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā par iespējamo Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk arī – Kodekss) 201.⁵ panta piektajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu SIA “Pikal un Partneri” darbībā, programmā “Radio PIK” 2020.gada 16.martā informatīvi analītiskā raidījuma ietvaros izskanot aicinājumam uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu, aicinājums vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu, tādējādi pārkāpjot Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk arī – EPLL) 26.panta 4. un 5. punktā noteiktos programmu veidošanas ierobežojumus.

[3] 2020.gada 21.aprīlī Padome ir informējusi SIA “Pikal un Partneri” par to, ka 2020.gada 2.aprīlī tika pieņemts lēmums ierosināt administratīvā pārkāpuma lietvedību Nr. AP/2020/6-7/5 un vienlaikus lūgusi SIA “Pikal un Partneri” izvērtēt Padomes konstatēto un sniegt paskaidrojumus minētajā lietā.

[4] 2020.gada 7.maijā Padome ir saņēmusi SIA “Pikal un Partneri” paskaidrojumus, kuros SIA “Pikal un Partneri” pārkāpumu neatzīst, savu nostāju pamatojot ar turpmāk norādītajiem argumentiem:

[4.1] Paskaidrojumos tiek atgādināts par 2018.gada 11.decembra Ministru kabineta rīkojumu Nr.656 par Mediju ombuda izveidi, tā sastāvu, darbības vadlīnijām un lauku, Latvijas virzīšanos uz mediju pašregulāciju un Latvijas Republikas Satversmes 100.pantu, kas paredz ikvienam tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus, kā arī to, ka cenzūra ir aizliegta.

[4.2] Radio PIK 100 FM redakcija esot neatkarīga, ir pieņēmusi ētikas kodeksu un virzās uz pašregulācijas procesu un ir neatkarīga no īpašniekiem, tiešajos ēteros klausītāji izsakās par dažādām lietām, kā arī Radio PIK 100 FM redakcija nav koalīcijas partiju ievēlēta, kura pēc politiskās pārliecības izdomā, kas ir pareizi valdošajai koalīcijai un kas nav.

[4.3] Tiek norādīts, ka Raidījumā abi runātāji visu laiku joko par politisko situāciju un visas frāzes, kuras ir pieminētas, ir strukturētas kā joks un, kas esot būtiski, ka abi runātāji Juris Žuravļovs un Edvīns Puķe pilnībā atzīstot okupāciju;

[4.4.] Raidījumā diskusija esot tikai klausītāju viedoklis, par kuru vienmēr var vērsties Valsts Drošības dienestā;

[4.5.] Tiek norādīts arī, ka neesot skaidrs, par kādu valsti iet runa, abi runātāji atzīstot kaut kādu savu okupāciju un savu neatkarību un tad sakot, ka okupējiet mūs, taču Radio PIK 100 FM redakcija nezina un nesaprot, kas tie tādi mēs esot un aicina griezties pie abiem runātājiem un, ja ir likuma pārkāpumi, tad ziņot attiecīgām institūcijām.

[5] 2020.gada 13.maijā Padome nosūtīja vēstuli Nr. 6–7/425 SIA “Pikal un Partneri” ar kuru informēja, ka 2020.gada 18.maijā plkst. 11.30 administratīvā pārkāpuma lietā Nr. AP/2020/6-7/5 tiks sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols par iespējamo Kodeksa 201.⁵ panta piektajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa SIA “Pikal un Partneri” darbībā, tas ir, programmu veidošanas ierobežojumu pārkāpšana 2020.gada 16.martā programmā „Radio PIK” izplatītajā informatīvi analītiskajā raidījumā izskanēja aicinājums uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu, aicinājums vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu, tādējādi pārkāpjot EPLL 26.panta 4. un 5.punktu. Vienlaikus Padome informēja SIA “Pikal un Partneri”, ka, ņemot vērā Latvijā izsludināto ārkārtējo stāvokli un ar to saistītajiem valstī noteiktajiem drošības pasākumiem, administratīvā pārkāpuma protokols tiks sastādīts bez SIA “Pikal un Partneri” pārstāvja klātbūtnes šajā paziņojumā norādītajā laikā, pamatojoties uz Kodeksa 248¹.pantu. Pēc administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanas, Padome elektroniski parakstītu administratīvā pārkāpuma protokola eksemplāru nosūtīja SIA “Pikal un Partneri”. Ievērojot to, ka, saskaņā ar Kodeksa 248.panta ceturto daļu, personai, kurai tiek sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols ir tiesības izdarīt piezīmes par protokola saturu un iesniegt papildu paskaidrojumus par pārkāpumu, Padome informēja, ka SIA “Pikal un Partneri” tiek dota iespēja informēt Padomi par piezīmēm, kuras tā vēlas izteikt par protokola saturu, vai iesniegt papildu paskaidrojumus, gadījumā, ja tādi būs, tie tiks pievienoti

administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem un ņemti vērā administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas laikā.

[6] 2020.gada 18.maijā Padomes priekšsēdētājs I.Āboliņš, nepiedaloties SIA “Pikal un Partneri” pilnvarotajam pārstāvim, sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu RE Nr.000235, kurā tika konstatēts, ka SIA “Pikal un Partneri” programmā „Radio PIK” 2020.gada 16.martā izplatītajā informatīvi analītiskajā raidījumā izskanēja aicinājums uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu, aicinājums vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu, tādējādi pārkāpjot EPLL 26.panta 4. un 5.punktu un izdarot Kodeksa 201.5 panta piektajā daļā paredzēto administratīvo pārkāpumu.

[7] Pēc minētā administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanas Padome nesaņēma no SIA “Pikal un Partneri” piezīmes par protokola saturu vai papildu paskaidrojumus.

[8] 2020.gada 9.jūnijā Padome nosūtīja SIA “Pikal un Partneri” vēstuli Nr. 6–7/517, ar kuru informēja, ka 2020.gada 16. jūnija Padomes sēdē tiks izskatīta administratīvā pārkāpuma lieta Nr. AP/2020/6-7/5 par iespējamo Kodeksa 201.⁵ panta piektajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa SIA “Pikal un Partneri” darbībā. Vienlaikus Padome aicināja SIA “Pikal un Partneri” līdz 2020.gada 15.jūnijam informēt Padomi par kontaktpersonu, kura piedalīsies attālinātajā Padomes sēdē.

[9] 2020.gada 15.jūnijā Padome saņēma no SIA “Pikal un Partneri” lūgumu par administratīvā pārkāpuma lietas Nr. AP/2020/6-7/5 izskatīšanas atlikšanu, sakarā ar to, ka SIA “Pikal un Partneri” vēlas realizēt savas tiesības un iepazīties ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem, kā arī uzskata, ka lieta ir jāskata klātienē, jo ārkārtas situācija Latvijā ir beigusies. Padome, izskatījusi iesniegumu, nolēma administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu neatlikt, ņemot vērā, ka kopš lietas ierosināšanas SIA “Pikal un Partneri” bija pietiekami daudz laika un iespēju izteikt lūgumu iepazīties ar lietas materiāliem, nevis izteikt lūgumu vienu dienu pirms Padomes sēdes, kuras darba kārtībā bija iekļauta konkrētās administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšana. Vienlaikus Padome norāda, ka, ņemot vērā valdības norādījumus par piesardzības pasākumu ievērošanu, kā arī atbilstoši Padomes darba organizācijai, arī pēc ārkārtējās situācijas beigām Padomes sēdes tiek sasauktas attālināti, taču to ietvaros uzaicinātajām personām tiek nodrošināta iespēja paust savu viedokli, tādējādi nodrošinot pie administratīvās atbildības saucamās personas tiesības paust savu pozīciju. Tāpat, gadījumā, ja kādai no uzaicinātajām

personām ir tehniskas problēmas pieslēgties attālinātajai sēdei, Padomes tehniskie eksperti tās risina. Šādas sūdzības saņemtas netika.

[10] Lietas izskatīšanas laikā SIA "Pikal un Partneri" pārstāvis uzturēja iepriekš rakstiskajos paskaidrojumos norādīto pozīciju, kā arī paskaidroja, ka raidījumā minētais esot bijis ar humora piedevu un ka ir nepieciešams veikt psiholingvistisko ekspertīzi, kas esot jāveic Padomei. Bez tam SIA "Pikal un Partneri" pārstāvis apstiprināja, ka runātāji pārstāvot politiskās partijas, tas ir Juris Žuravļovs pārstāv partiju "Jaunā Saskaņa" un Edvīns Puķe "Centra partiju" un tas esot bijis politisku diskusiju raidījums priekšvēlēšanu laikā, kur "Radio PIK" redakcija nav varējusi ietekmēt šo diskusiju saturu, kā arī ierosināja Padomei raidījumā izskanējušās informācijas nosūtīšanu Valsts drošības dienestam, izvērtēšanai. Cita starpā SIA "Pikal un Partneri" pārstāvis uzsvēra, ka tiešajā ēterā esot grūti kontrolēt izskanējušo saturu.

Ievērojot minēto, Padome

secina:

[11] SIA "Pikal un Partneri" neapstrīd faktu, ka programmā „Radio PIK” 2020.gada 16.martā ir izskanējusi informācija par okupāciju, taču norāda, ka minētā informācija ir tikusi pasniegta kā joks, kā arī no radio ēterā izskanējušā teksta nav bijis saprotams, par kādu valsti un kādu okupāciju iet runa. Attiecībā uz izskanējušo informāciju par panikas celšanu un to, ka arī Latvijā būtu kādi cilvēki, kurus par panikas sēšanu varētu pielikt pie sienas un nošaut, kā arī par to, ka Latvijas vadībai esot viss vienalga, izņemot naudu, vienalga arī cilvēku dzīvības, SIA "Pikal un Partneri" paskaidrojumos nav snieguši viedokli.

[12] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26.pants "Programmu veidošanas ierobežojumi" nosaka: "*Elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un raidījumos nedrīkst ietvert: 1) sižetus, kuros ir izcelta vardarbība; 2) pornogrāfiska rakstura materiālus; 3) mudinājumu uz naida kurināšanu vai aicinājumu diskriminēt kādu personu vai personu grupu dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās piederības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai citu apstākļu dēļ; 4) aicinājumu uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu; 5) aicinājumu vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu; 6) sižetus, kas diskreditē Latvijas valstiskumu un nacionālos simbolus*".

[12.1.] 2020.gada 16.martā pulksten 12:19:00 E. Puķe saka, ka “[...] vakar Latvijas Radio raidījumā teica, ka nākamnedēļ viņi vairs nestrādāšot, jo, viņi saka, esot vīrus. Bet mēs ļoti labi zinām, ka var nosūtīt failu uz serveri, vai arī “iet” no tālruņa, tāpēc tā ir kārtējā panikas sēšana. Starp citu, atgādināšu, ko II Pasaules kara laikā darīja ar panikas cēlājiem – viņus vienkārši nostādīja pie sienas un nošāva. Un šeit mums būtu kāds, ko nostādīt, godīgi sakot.” Šajā konkrētajā gadījumā Raidījuma dalībnieks E. Puķe apgalvo, ka arī Latvijā šobrīd esot cilvēki, kuri sēj paniku saistībā ar informācijas izplatīšanu par koronavīrusu un kurus varētu nostādīt pie sienas un nošaut, tātad aicina izdarīt noziegumu, nošaujot cilvēkus, kas varētu sabiedrībā sēt paniku par esošo situāciju valstī, kā to darīja II Pasaules kara laikā. Raidījuma dalībnieks E. Puķe, apgalvojot, ka šobrīd sabiedrībā ir cilvēki, kuri saistībā ar informācijas izplatīšanu par koronavīrusu ir uzskatāmi par panikas cēlājiem, netieši aicina šādu cilvēkus meklēt, lai tos, iespējams, pārmācītu, pieliekot pie sienas un nošaujot, kas pārējai sabiedrībai parādītu, kā var beigties panikas sēšana. Vienlaikus šādas frāzes izplatīšana saistībā ar sabiedriskajā radio programmā pausto, netieši aicina cilvēkus neizplatīt informāciju par Covid-19, kas būtībā ietekmē informācijas pieejamību sabiedrībai un var radīt sekas, pārvarot slimības izraisītās sekas sabiedrībā.

SIA “Pikal un Partneri” savos paskaidrojumos par Raidījumā izskanējušo saistībā ar panikas cēlājiem, nav devis nekādu skaidrojumu.

[12.2.] Pulksten 12:29:50 raidījuma dalībnieks E. Puķe saka, ka “[...] viņi provokatīvi man vaicāja nesen kādā tiešajā ēterā, vai es atzīstu okupāciju (dzirdami smiekli), jā protams, es atzīstu, un ar lielu prieku par to runāju, bet es, tas nav tik svarīgi. Galvenais, ko atzīstu – neatkarību, kas mums tagad ir. Tas ir, šobrīd patiesi no mums nekas vairs nav atkarīgs.”

Pulksten 12:30:17 raidījuma dalībnieks J. Žuravļovs saka, ka “Jā, Tev taisnība, es Tev piekrītu, okupējiet mūs vēlreiz. Vai okupācija bija? Jā, bija! Okupējiet mūs, lūdzu, vēlreiz. Vēl, vēl, vēl, un, cik vien var, kā saka, okupējiet vēl vairāk.” Konkrētajā gadījumā no abu Raidījuma dalībnieku diskusijas ir redzams, ka Raidījuma dalībnieki atzīst okupāciju kā kaut ko pozitīvu un pareizu, un labāku valstisko stāvokli, par to, kāds pastāv šobrīd. Tiek izteikts aicinājums to izdarīt vēl un vēlreiz, ko pamato Raidījuma dalībnieka J. Žuravļova teiktais: “Okupējiet mūs, lūdzu, vēlreiz. Vēl, vēl, vēl, un, cik vien var, kā saka, okupējiet vēl vairāk.”

[12.2.1.] Skaidrojošajā vārdnīcā vārds “okupācija” skaidrots kā “citas valsts teritorijas sagrābšana ar bruņotu spēku un savas pārvaldības ieviešana tajā.” Tāpat vārds “okupācija” jātulko kontekstā, jo tiek izšķirti trīs okupācijas veidi:

1.nevienai valstij nepiederošas teritorijas ieņemšana (lat. occupatio imperii) – šādā veidā vēsturiski tika veidota liela daļa koloniju;

2.naidīgas valsts teritorijas vai tās daļas ieņemšana kara laikā (lat. occupatio bellica);

3.svešas valsts teritorijas vai tās daļas ieņemšana ar bruņotu spēku vai tā pielietošanas draudiem miera laikā (lat. occupatio pacifica).

Ievērojot definīcijas “okupācija” skaidrojumu, kā arī ņemot vērā to, ka okupācija vēsturiski saprotama kā apstākļi, kad konkrēta teritorija ir pakļauta naidīgas armijas faktiskai pārvaldei, kā arī to, ka “okupācija” ietver pazīmes “bruņots” un “ar spēku”, kā arī to, ka tās mērķis visos gadījumos ir faktiskas ietekmes nodibināšana pār kādu teritoriju, secināms, ka aicinājums uz okupāciju varētu tikt vērtēts kā aicinājums uz militāra konflikta izraisīšanu un aicinājums vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu.

[12.2.2] SIA “Pikal un Partneri” savos paskaidrojumos norāda, ka Raidījumā visa diskusija par okupāciju ir tikai klausītāju viedoklis, kā arī neesot skaidrs par kādu valsti iet runa, abi runātāji atzīstot kaut kādu savu okupāciju un savu neatkarību un tad sakot, ka okupējiet mūs, taču Radio PIK FM redakcija nezina un nesaprot, kas tie tādi mēs esot un aicina griezties pie abiem runātājiem un, ja ir likuma pārkāpumi, tad ziņot attiecīgām institūcijām.

Padomes ieskatā Raidījuma diskusijas dalībnieki nav uzskatāmi par klausītājiem, jo abi runātāji Raidījuma sākumā tiek pieteikti kā diskusijas dalībnieki, norādot arī dalībnieku politiskās piederības, proti, J.Žuravļovs pārstāv partiju “Jaunā Saskaņa” un E.Puķe pārstāv “Centra partiju”. Bez tam viens no diskusijas dalībniekiem, konkrēti J.Žuravļovs, saskaņā ar Radio PIK mājas lapas datiem tiek norādīts kā raidījumu vadītājs. Ievērojot EPLL 25.pantā noteikto, *“elektroniskie plašsaziņas līdzekļi uzņemas redakcionālo atbildību. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu redakcionālā atbildība šā panta izpratnē ir efektīva kontrole gan attiecībā uz raidījumu izvēli, gan attiecībā uz to organizāciju programmās un katalogos.”* Savukārt EPLL 24.panta pirmā daļa noteic, ka *“elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi un neatkarīgi programmu un raidījumu veidošanā un izplatīšanā, kā arī savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos neierobežo Latvijas Republikas Satversme, šis likums un citi likumi, valsts tehniskie standarti un Latvijai saistoši starptautiskie līgumi.”* Ņemot vērā tiesību normās noteikto, secināms, ka SIA “Pikal un Partneri” kā elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim ir pienākums uzņemties redakcionālo atbildību par elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā izplatīto raidījumu un tajā izskanējušajiem vārdiem un informāciju. Padomes ieskatā, tas, ka SIA “Pikal un Partneri” nav sapratusi, par kādu okupāciju un kādu valsti ir runa, neatbrīvo elektronisko

plašsaziņas līdzekli no redakcionālās atbildības par programmas ēterā izplatītās informācijas atbilstību normatīvajiem tiesību aktiem un elektroniskā plašsaziņas līdzekļa darbībā konstatētajiem programmu veidošanas pārkāpumiem. Turklāt, ņemot vērā, ka dalībnieku saruna ir par Latviju, tās aktualitātēm, personu rīcībām, kā arī ņemot vērā, ka Latvijas Republika vēsturiski ir tikusi okupēta, nepastāv saprātīgas šaubas par to, ka raidījuma dalībnieki varētu runāt par citas valsts, nevis Latvijas, iespējamu okupāciju.

[12.3] Pulksten 12:33:08 J. Žuravļovs saka, ka *“šai (Latvijas) vadībai viss ir vienalga (pofig), izņemot nauda, pārējais viss ir vienalga (pofig), lūk, un šīs cilvēku dzīvības.”* Minētā informācija parāda to, ka Latvijas vadībai interesē tikai nauda, pat cilvēku dzīvības tai nav svarīgas. Padomes ieskatā auditorijai, kuru šāda informācija sasniedz, rodas vēlme kaut ko mainīt, lai Latvijā pie varas vairs nebūtu cilvēki, kuriem viss ir vienalga. Tiek radīts iespaids par neizdevušos valsti. Šādā veidā gan nacionālā līmenī, gan starptautiski tiek diskreditēta gan pašreizējā Latvijas valdība, gan valsts kopumā.

[13] Raidījums ne tikai vienpusīgi pasniedz informāciju, tas ir manipulatīvi inscenēts kā militārās agresijas palīglīdzeklis. Arī gadījumos, kad aicinājums uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu, aicinājums vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu epizodes konstatētas diskusiju raidījumos, Padomes ieskatā raidorganizācija nes atbildību par šāda viedokļa paušanas neierobežošanu un saprātīgu viedokļu līdzsvara neesamību. Proti, gadījumā, ja diskusijas formātā piešķirtās tiesības tās dalībniekiem brīvi paust savu viedokli tiek izmantotas negodprātīgi jeb tādā veidā, kas ir atbilstošs plašsaziņas līdzekļa redakcionālajai politikai, Padomes ieskatā vārda brīvības izmantošanas nolūkā paust aicinājumu uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu, gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu nav pieļaujama vārda brīvības izpausme, jo tā neatbilst vispārējiem elektronisko plašsaziņas līdzekļu mērķiem – informēt, izglīt un izklaidēt sabiedrību, kā arī ir pretēji demokrātijas pamatprincipiem. Šādos gadījumos jāvērtē, vai personas tiesības uz vārda brīvību konkrētajā gadījumā nav ierobežojamas, jo sabiedrības ieguvums kopumā ir lielāks, nekā personas tiesību ierobežojums.

[14] Ar aicinājumiem jāsaprot *“tāda iedarbības forma uz cilvēku apziņu, gribu, viņu uzvedību, kad tieši iedarbojoties uz viņiem, veidojās vēlme veikt noteikta veida mērķtiecīgu darbību.”*¹

¹ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. 2. Sevišķā daļa. - Rīga: AFS, 2007., 35.lpp.

Parasti aicinājums tiek izteikts izmantojot darbības vārdus pavēles izteiksmē (jeb imperatīvs). Darbības vārds pavēles izteiksmē tiek lietots, ja ar to tiek izteikta pavēle, pamudinājums, aicinājums, lūgums.² Padomes ieskatā Raidījuma dalībnieks J. Žuravļovs sakot, “*okupējiet mūs, lūdzu, vēlreiz. Vēl, vēl, vēl, un, cik vien var, kā saka, okupējiet vēl vairāk,*” ir tiešā veidā izteicis aicinājumu šī Raidījuma klausītājiem.

[14.1.] Dažreiz aicinājumi tiek izteikti aizplīvurotā veidā, izmantojot alegorijas (notikumi un parādības tiek atspoguļotas simboliski, nevis stāstoši), metaforas (viens no mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem, kas bieži tiek izmantots dzejā), vai retoriskus jautājumus (jautājumus, uz kuriem nav nepieciešama atbilde). “*Retoriskajos jautājuma teikumos izsaka apgalvojumu vai noliegumu. Teikumam jautājuma modalitāte tiek piešķirta stilistiskos nolūkos – galvenokārt, lai izceltu kāda apgalvojuma vai nolieguma kategoriskumu.*”³ Konkrētajā gadījumā Raidījuma dalībnieku izteikumi par to, ka: “*Starp citu, atgādināšu, ko II Pasaules kara laikā darīja ar panikas cēlājiem—viņus vienkārši nostādīja pie sienas un nošāva. Un šeit mums būtu kāds, ko nostādīt, godīgi sakot*” un “*šai (Latvijas) vadībai viss ir vienalga (pofig), izņemot nauda, pārējais viss ir vienalga (pofig), lūk, un šīs cilvēku dzīvības,*” ir vērtējami kā metaforas, kas netieši izsaka aicinājumu kaut ko mainīt Latvijā, izmantojot bruņotu spēku.

[16] Padomes ieskatā, lai novērtētu izdarītā administratīvā pārkāpuma būtiskumu, ir jāvērtē arī Raidījumā paustā aicinājuma publiskums. Aicinājuma publiskums nozīmē, ka tas tiek „izteikts atklāti, cilvēkiem pieejamā un saprotamā veidā, tas ir, citu personu klātbūtnē vai arī tādā veidā, ka arī klāt neesošas personas var ar tiem iepazīties. Vai aicinājums ir publisks, jāizlemj, ievērojot visu apstākļu kopumu – vietu, laiku, situāciju un citus apstākļus, kādos tas izteikts. Aicinājumu gāzt valsts varu vai grozīt valsts iekārtu saturošie materiāli ir brošūras un citādi izdevumi, masu saziņas līdzekļu izdevumi un pārraides, zīmējumi rokrakstā un tehniskā izpildījumā vai citādākā izplatīšanai iespējamā veidā un formā”⁴ Tas nozīmē, ka aicinājumu var izdarīt ikvienā klausītājiem vai skatītājiem pieejamā formā un veidā. Aicinājums „var būt izteikts publiskā, sabiedrībai pieejamā vietā, t.sk. internetā, tiešraidē elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos, publiskā pasākumā, arī sapulces, gājiena vai piketa laikā”⁵. No iepriekš minētā var

² Dr.iur. Ēriks Treļs. Kriminālatbildība par publisku aicinājumu veikt prettiesiskas darbības: http://www.trels.lv/publikacijas_17.html

³ Latviešu literārās valodas vārdnīca. 6. sējums, 2. daļa. P-R. - Rīga: Zinātne, 1987., 630.lpp.

⁴ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. 2. Sevišķā daļa. – Rīga: AFS, 2007., 35 lpp.

⁵ Grozījumi Krimināllikumā: likumprojekts Nr. 514/Lp12. Anotācijas I sadaļas 4.punkts.

secināt, ka gadījumos, ja aicinājums uz militāra konflikta izraisīšanu vai aicinājums gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts varu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu izskan pulksten 12.00 dienā elektroniskā plašsaziņas līdzeklī, kuram ir plaša auditorija, tajā skaitā arī bērni un pusaudži, kuru vērtību sistēma un psiholoģiskā noturība vēl nav nobriedusi, ir publisks un sasniedz plašu auditoriju, kas var būtiski ietekmēt valsts un sabiedrības drošību.

[17] SIA "Pikal un Partneri" savos paskaidrojumos norāda uz 2018.gada 11.decembra Ministru kabineta rīkojums Nr.656 par Mediju ombuda izveidi, tā sastāvu, darbības vadlīnijām un Latvijas virzīšanos uz mediju pašregulāciju. Tāpat norādīts uz Latvijas Republikas Satversmes 100.pantu, kas paredz ikvienas personas tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus, kā arī to, ka cenzūra ir aizliegta. Radio PIK 100 FM redakcija esot neatkarīga, ir pieņēmusi ētikas kodeksu un virzās uz pašregulācijas procesu un ir neatkarīga no īpašniekiem, tiešajos ēteros klausītāji izsakās par dažādām lietām, kā arī Radio PIK 100 FM redakcija nav koalīcijas partiju ievēlēta, kura pēc politiskās pārliecības izdomā, kas ir pareizi valdošajai koalīcijai un, kas nav. Padomes ieskatā EPLL normu pārkāpums attiecībā uz programmu veidošanas ierobežojumiem nekādā veidā nav saistāms ar vārda brīvību un cenzūru, kā arī to, ka attiecīgais elektroniskās plašsaziņas līdzeklis ir vai nav kādu politisko partiju ievēlēts.

[18] Latvijas Republikas Satversmes 100. pants nosaka, ka „*ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Cenzūra ir aizliegta.*” Satversmes 116.pants paredz personas tiesības, kas noteiktas Satversmes 100.pantā, ka var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Arī Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10.pants paredz tiesības ikvienam brīvi paust savus uzskatus, minētā panta otrajā daļā paredzot šīs brīvības ierobežojumus, kas tulkojami šauri. Šīs tiesības nav absolūtas un ir ierobežojamas tikai likumā un saistošajos starptautiskajos tiesību aktos noteiktajos gadījumos.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa norāda, ka vārda brīvība ir attiecināma ne tikai uz „informāciju” vai „idejām”, kas tiek uztvertas labvēlīgi vai neitrāli, bet arī uz tām, kas apvaino, šokē vai uztrauc kādu sabiedrības daļu.⁶ Diskutējamās informācijas klāstā ietilpst arī jautājumi par vēsturisko

⁶ Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1976. gada 7. decembra spriedums lietā „Hendisaidis pret Apvienotu Karalisti”, iesniegums Nr. 5493/72.

notikumu atšķirīgu interpretāciju, kas varētu aizskart kā vēsturisku notikumu dalībniekus, tā arī viņu radniekus un citas iesaistītas personas⁷. Papildus jāatzīmē arī tas, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesas ieskatā vārda brīvība ietver sevī tiesības kritizēt valdību⁸. Tomēr ārpus vārda brīvības robežām paliek aicinājumi veikt prettiesiskas darbības.

[19] Vērtējot Raidījuma dalībnieku izteikumus, ir konstatējams nepārprotams aicinājums uz militāra konflikta izraisīšanu, aicinājums gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts varu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu. Līdz ar to Padome secina, ka programmas “Radio PIK” 2020.gada 16.marta informatīvi analītiskajā pusdienlaika raidījumā par aktualitātēm Latvijā un pasaulē atspoguļotā informācija nepārprotami un būtiski pārkāpj EPLL 26.panta 4.un 5.punktu.

[20] Padomes ieskatā EPLL 26.panta 4. un 5.punktā noteiktie gadījumi, kad iestādei ir tiesības ierobežot personas vārda brīvību (elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu veidošanas ierobežojumi), pēc būtības jau paši par sevi norāda uz šā ierobežojuma leģitīmajiem mērķiem, kas noteikti Satversmes 116.pantā.

[21] Ievērojot iepriekš minēto un izvērtējot lietā esošās ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā, Padome secina, ka elektroniskais plašsaziņas līdzeklis SIA “Pikal un Partneri” programmā „Radio PIK” 2020.gada 16.martā izplatītajā informatīvi analītiskajā raidījumā ir pieļāvis, ka Raidījuma dalībnieki izsaka publisku aicinājumu uz karu vai militāru konfliktu, aicinājumu vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu un tādējādi ir pārkāpis EPLL 26.panta 4. un 5.punktā paredzētos elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmas veidošanas ierobežojumus. Līdz ar to ir izdarīts Kodeksa 201⁵. panta piektajā daļā paredzētais administratīvais pārkāpums – par normatīvajos aktos elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu veidošanai vai pakalpojumu sniegšanai pēc pieprasījuma noteikto aizliegumu un ierobežojumu pārkāpums, jo Raidījumā izskanēja nepārprotams aicinājums uz karu vai militāru konfliktu, aicinājums gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts varu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu.

[22] SIA “Pikal un Partneri” 2020.gada 15.jūnijā iesniegtais lūgums par administratīvās pārkāpuma lietas izskatīšanas atlikšanu, lai varētu izmantot savas tiesības attiecībā uz

⁷ Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1998. gada 23. septembra spriedums lietā „Leidjo un Izorni pret Franciju”, iesniegums Nr. 24662/94.

⁸ Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1992. gada 23. aprīļa spriedums lietā „Kastels pret Spāniju”, iesniegums Nr. 11798/85.

iepazīšanos ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem, kā arī lūgumu par administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu klātienē, ņemot vērā, ka ārkārtas situācija Latvijā ir beigusies, kā arī lietas izskatīšanā kā ekspertu piesaistīt Latvijas Republikas Tiesībsargu lietas apstākļu izvērtēšanā, ir ticis noraidīts šādu iemeslu dēļ:

[22.1] Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 271.panta 4.daļa nosaka, ka *“Ja ir saņemts lūgums atlikt lietas izskatīšanu, institūcija (amatpersona), kas izskata lietu, var atzīt lūgumu par pamatotu un atlikt lietas izskatīšanu.”*

[22.2.] 2020.gada 21. aprīlī Padome informēja SIA “Pikal un Partneri” par to, ka ir ierosināta administratīvā pārkāpuma lieta Nr. AP/2020/6-7/5 un 2020.gada 13.maijā Padome nosūtīja SIA “Pikal un Partneri” uzaicinājumu uz administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanu, kas tiks veikts attālināti, vienlaicīgi informējot, ka SIA “Pikal un Partneri” ir tiesības kā personai, kura tiek saukta pie administratīvās atbildības, iepazīties ar lietas materiāliem. Līdz ar to SIA “Pikal un Partneri” iesniegtais lūgums par administratīvās pārkāpuma lietas izskatīšanas atlikšanu, lai SIA “Pikal un Partneri” varētu iepazīties ar lietas materiāliem, vienu dienu pirms administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas Padomē, nav uzskatāms par pamatotu administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas atlikšanai, jo SIA “Pikal un Partneri” bija iespēja savlaicīgi iesniegt Padomē lūgumu par savu tiesību izmantošanu, lai iepazītos ar lietas materiāliem.

[22.2.] Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 265.panta 2.daļa nosaka, ka *“Ekspertu uzaicina institūcija (amatpersona), kura lietvedībā ir administratīvā pārkāpuma lieta, gadījumā, kad rodas nepieciešamība pēc speciālām zināšanām.”* No minētā panta izriet, ka konkrētajā gadījumā eksperta pieaicināšana administratīvo pārkāpumu lietās ir institūcijas (amatpersonas) tiesība, bet nevis pienākums, gadījumos, ja ir institūcijai (amatpersonai) rodas nepieciešamība pēc speciālām zināšanām kādā jomā vai jautājumā. Ņemot vērā, ka konkrētajā gadījumā Padomei nav nepieciešamas speciālas zināšanas, lai izskatītu konkrēto administratīvā pārkāpuma lietu, tad Padome noraida SIA “Pikal un Partneri” iesniegto lūgumu kā ekspertu piesaistīt Latvijas Republikas Tiesībsargu.

[23] Kodeksa 201.⁵ panta piektajā daļā juridiskām personām paredzēts administratīvais sods – naudas sods no piecsimt līdz desmit tūkstoš *euro*.

[24] Kodeksa 32.panta otrajā daļā noteikts, ka, uzliekot sodu, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pārkāpēja personību, vainas pakāpi, mantisko stāvokli, kā arī atbildību mīkstināšanos un pastiprinošos apstākļus. Nosakot soda apmēru, Padome vadās pēc turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[24.1] Administratīvo atbildību pastiprinoši vai mīkstinoši apstākļi nav konstatēti.

[24.2] Ņemot vērā administratīvā pārkāpuma raksturu, proti, tika pārraidīts raidījums, kurā tika publiski izskanēja aicinājums uz karu vai militāru konfliktu, aicinājums vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu. Izdarot pārkāpumu, nepārprotami pārkāpti attiecībā uz programmu veidošanu noteiktie ierobežojumi un aizliegumi.

[24.3] Turklāt, Padome, izvērtējot raidījumu, ņem vērā, ka minētā informācija ir izskanējusi publiski, raksturojot situāciju, politiķu darbības un notiekošos procesus Latvijā. Minētā informācija neatbilst faktiskajiem apstākļiem, programmas dalībnieki nepamato savu pozīciju ar saprātīgiem un objektīviem faktiem. Tādējādi tiek noniecināts Latvijas tēls gan nacionālajā līmenī, gan starptautiski. Ievērojot minēto, uzskatāms, ka SIA "Pikal un Partneri" izdarītās darbības kvalificējas kā būtisks pārkāpums.

[24.4] Pārkāpums radies, jo SIA "Pikal un Partneri" neveica visus iespējamus pasākumus EPLL 26.panta 4. un 5. punkta noteikumu ievērošanai. SIA "Pikal un Partneri" nav apzinājušies savu darbību prettiesisko raksturu un nav paredzējuši pārkāpuma seku iestāšanās iespēju, kaut gan tās varēja un vajadzēja paredzēt.

[24.5] SIA "Pikal un Partneri" pārkāpumu neatzīst un no paskaidrojumiem var secināt, ka SIA "Pikal un Partneri" pārstāvji neizprot izdarītā pārkāpuma nopietnību.

[24.6] Saskaņā ar publiski pieejamo pārskatu SIA "Pikal un Partneri" 2019.gada apgrozījums ir bijis 33905 euro, bet 2019.gadu SIA "Pikal un Partneri" noslēgusi ar EUR 13 101 lieliem zaudējumiem.

[24.7] Juridiskas personas vaina nosakāma, ņemot vērā divus nosacījumus: pirmkārt, vai juridiskajai personai bija iespēja nodrošināt noteikumu ievērošanu, par kuru pārkāpšanu ir paredzēta administratīvā atbildība, otrkārt, vai juridiskā persona veica nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo noteikumu ievērošanu (sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.marta spriedumu lietā Nr.SKA-19/2009). Nerodas saprātīgas šaubas, ka SIA "Pikal un Partneri" bija iespēja nodrošināt to, ka programmā "Radio PIK" netiktu pieļauti raidījuma dalībnieku izteikumi ar aicinājumu uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu, aicinājumu vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu un tādējādi tiktu ievērots EPLL 26.panta 4. un 5.punktā noteiktais regulējums. Pārkāpuma fakts, proti, apstāklis, ka SIA "Pikal un Partneri" nenodrošināja to, ka netiek pieļauta Raidījuma dalībnieku izteikumu apturēšana no Raidījuma

vadītājas Marijas Medvedevas puses, liecina, ka SIA “Pikal un Partneri” nav veikusi visus iespējamus pasākumus, lai nodrošinātu likuma prasību ievērošanu. Līdz ar to nevar rasties šaubas par to, ka SIA “Pikal un Partneri” kā elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim, kas veido programmu “Radio PIK”, pieņem redakcionālus lēmumus par konkrētu raidījumu veidošanu, izplatīšanas laiku, to saturu, dalībnieku sastāvu u.tml., ir jāuzņemas atbildība par programmā “Radio PIK” konstatētajiem programmu veidošanas noteikumu pārkāpumiem. Ņemot vērā okupācijas fakta nozīmi Latvijas sabiedrībai un aicinājuma veikt atkārtotu okupāciju nozīmi demokrātiskā sabiedrībā, nevar pastāvēt saprātīgas šaubas, ka Raidījuma veidošanas noteikumu pārkāpšana attiecībā uz aicinājumu uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu, kā arī aicinājumu vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgā veidā grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību pēc savas būtības apdraud valsts drošību vai sabiedrisko kārtību. Arī attiecībā uz Raidījumā izskanējušo informāciju par panikas cēlājiem saistībā ar informācijas izplatīšanu Raidījuma dalībnieka izteikums, ka būtu tādi cilvēki, kurus nostādīt pie sienas un nošaut kā to darīja II Pasaules kara laikā, kā arī faktu, ka Latvijas vadībai viss ir vienalga pat cilvēku dzīvības, nevar pastāvēt saprātīgas šaubas, ka Raidījumu veidošanas ierobežojumu pārkāpšana attiecībā uz aicinājumu izdarīt noziegumu pēc savas būtības apdraud valsts drošību un sabiedrisko kārtību.

[24.8] Saskaņā ar Kodeksa 22.panta administratīvā soda mērķis ir personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, audzināt likumu ievērošanas un sadzīves noteikumu cienīšanas garā, kā arī, lai tiklab tiesību pārkāpējs, kā citas personas neizdarītu jaunus pārkāpumus.

[24.9] Ņemot vērā visu minēto, Padome uzskata par nepieciešamu piemērot administratīvo sodu EUR 5 500,- (pieci tūkstoši pieci simti *euro*) apmērā, kas uzskatāms par soda apmēru, kas stimulēs SIA “Pikal un Partneri” un citus elektroniskos plašsaziņas līdzekļus turpmāk ievērot EPLL prasības attiecībā uz programmu veidošanu.

Ievērojot minēto un saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.⁵ panta piekto daļu, 274.pantu, kā arī 275.panta pirmās daļas 1.punktu, Padome

n o l e m j :

- 1. Sodīt elektronisko plašsaziņas līdzekli SIA ražošanas komercfirma “Pikal un partneri”, reģistrācijas numurs 40003279321, par Latvijas Administratīvo**

pārkāpumu kodeksa 201.⁵ panta piektajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu 2020.gada 16.martā, uzliekot naudas sodu EUR 5 500,- (pieci tūkstoši pieci simti euro) apmērā.

2. Pieņemto lēmumu paziņot SIA ražošanas komercfirma “Pikal un Partneri”.

Administratīvais sods jāsamaksā zemāk norādītajā bankas kontā:

Saņēmējs: Valsts kase

Reģistrācijas Nr.90000050138

Konta Nr. LV78TREL1060001019900

Saņēmēja banka: Latvijas Banka

Bankas BIC: TRELLV22

Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 288.panta pirmo un otro daļu, kā arī 289.panta pirmo daļu persona, kura saukta pie administratīvās atbildības šo lēmumu desmit darba dienu laikā no lēmuma paziņošanas dienas var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc tās juridiskās adreses, iesniedzot sūdzību Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei.

Padomes priekšsēdētājs

I. Āboliņš

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU